

Що таке державна допомога?

Зобов'язання щодо наближення стандартів Угоди про Асоціацію

Крістофер КІРБІ, Група підтримки України

Султана ПАСХАЛІДУ, Група підтримки України

Київ, 9 листопада 2015 року

Огляд

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС (УА), Розділ IV, Глава 10 "Конкуренція", Секція 2 "Державна допомога"

Головні елементи:

- Ст. 262 УА: Загальні принципи (що таке державна допомога (Ст.262 (1) і коли вони дозволена Ст. 262 (2) (3) та (4))
- Ст. 263 УА: Прозорість
- Ст. 264 УА: Інтерпретація
- Ст. 267 УА: Внутрішні системи контролю державної допомоги

Навіщо контролювати державну допомогу?

Для запобігання небажаних спотворень конкуренції, які можуть виникнути в результаті надання державної допомоги:

- Відсутність єдиних правил гри – немає конкуренції по заслугах
- Державна допомога може обмежити стимули та санкції, котрі мають створювати ефективність, інновації, креативність та конкурентоспроможність

Для зосередження державного втручання у сферах, де можна досягти максимального позитивного ефекту в економічному та соціальному розвитку та конкурентоспроможності:

- Ринок не завжди забезпечує оптимальний результат (провали ринку: зовнішні ефекти, суспільні товари, недосконалої інформації)
- Рівність і цілісність

Для сприяння кращому використанню обмежених державних ресурсів:

- Скорочення марнотратства (субсидії), збільшення ресурсів, доступних для "правильної допомоги", для інших державних

Ст.262 (1) УА ЄС-Україна: Загальні принципи

Що таке державна допомога?

Стаття 107(1) ДФЄС: поняття державної допомоги та загальної заборони

"Якщо інше не передбачене Договорами, будь-яка допомога, що надається державою-членом або за рахунок державних ресурсів у будь-якій формі, яка спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом підтримки окремих суб'єктів господарювання або виробництва певних товарів, буде тією мірою, якою вона впливає на торгівлю між державами-членами, несумісною з внутрішнім ринком".

Щоб підпадати під правила державної допомоги ЄС, допомога повинна:

- надаватися за рахунок державних ресурсів
- забезпечувати перевагу суб'єктів господарювання ("сприяння")
- бути вибірковою ("деякі суб'єкти господарювання або виробництво певних товарів")
- потенційно спотворювати конкуренцію та мати вплив на торгівлю

Усі ці критерії повинні виконуватися в сукупності!

Поняття державної допомоги "суб'єкт господарювання"

- Термін "суб'єкт господарювання":
  - будь-яка особа, що займається економічною діяльністю, незалежно від правового статусу особи та того, як вона фінансується
- Економічна діяльність:
  - "Діяльність із пропонування товарів та послуги на ринку"
(С-180/98, Павлов)
  - Приклади неекономічної діяльності: регуляторні завдання, завдання нагляду, діяльність на основі солідарності
(без потенційної можливості отримати прибуток)

Суб'єкт господарювання можна визначити таким чином:

Чи займається бенефіціар господарською діяльністю (виведення на ринок товарів та/або послуг, які можна обміняти на нагороду)?

НІ

Не суб'єкт господарювання - тому про державну допомогу не йдеться

ТАК

Можливо, суб'єкт господарювання - перевіряти далі, застосовуючи 4 тести на предмет державної допомоги

European
Commission

TRANSFER
OF STATE
RESOURCES
(передача
державних
ресурсів)

ECONOMIC
ADVANTAGE
(економічна
перевага)

SELECTIVI
TY
(вибірковіс
ть)

TRADE
(торгівля)
DISTORTION
(спотворення
)

Сумісність допомоги (статті 107 (2), (3) і 106 (2) ДФЄС)

Стаття 262 (2) УА ЄС-УА: автоматична сумісність

- Допомога соціального характеру надається індивідуальним споживачам без дискримінації
- Допомога для ремонту пошкоджень, викликаних стихійними лихами або іншими надзвичайними подіями

Стаття 262 (3) УА ЄС-УА: дискреційні повноваження

- Регіональна допомога для найуразливіших регіонів (ВВП/на душу населення нижче 75% від середнього по Співтовариству)
- Важливий проект, що має загальноєвропейський інтерес
- Серйозні проблеми в економіці держави-члена
- Розвиток деяких видів економічної діяльності або певних економічних зон
Збереження культури та спадщини
- допомога для досягнення цілей, які дозволяють правила горизонтальних винятків із заборон ЄС і правила горизонтальної та галузевої державної допомоги, що надається відповідно до умов, викладених у них;
- Допомога для досягнення відповідності екологічним стандартам

Стаття 262 (4) УА ЄС-Україна послуги загального

Ст. 263 УА ЄС-Україна: Прозорість

- Вимога, щоб фінансові відносини між органами державної влади та державними підприємствами були прозорими
  - виділення державних коштів
  - фактичне використання цих коштів
- Щорічне повідомлення ЄС щодо загальної суми, типів і галузевого розподілу державної допомоги

Ст. 264 УА ЄС-Україна: Інтерпретація

- Поняття допомоги
- Сумісність державної допомоги
- Правила прозорості відповідно до Угоди

Інтерпретація:

- критерії із застосування статей 106, 107, 93 ДФЄС
- відповідна судова практика правосуддя
- відповідне вторинне законодавство, бази, керівні принципи та інші адміністративні акти, що мають чинність у Європейському Союзі

Ст. 267 (1) УА ЄС-Україна: Внутрішня система державного контролю допомоги

- Національне законодавство про державну допомогу
- Створення оперативно незалежного органу, якому передано повноваження цієї Угоди протягом трьох років з моменту набрання чинності цією Угодою
- Будь-яка нова допомога, що надається в Україні, повинна узгоджуватися з положеннями статей 262 і 264 цієї Угоди

Ст. 267 (2) УА ЄС-Україна: Внутрішня система державного контролю допомоги

- Створення всеосяжного перепису схем допомоги до заснування органу протягом п'яти років з моменту набрання чинності цією Угодою
- Узгодження схем допомоги з критеріями, згаданими в статтях 262 і 264 у строк не більше семи років з дня набрання чинності цією Угодою

Ст. 267 (3) УА ЄС-Україна: Внутрішня система державного контролю допомоги

- Україна повинна розглядатися як зона, ідентична тим зонам Європейського Союзу, що описані в статті 107(3)(а) ДФЄС (регіони NUTS II з ВВП на душу населення за стандартами купівельної спроможності (PPS), який дорівнює або менший 75% від середнього показника по ЄС-28);

протягом перших п'яти років з моменту набрання чинності цією Угодою

- Україна має представити на розгляд Європейській комісії цифри валового внутрішнього продукту на душу населення, узгоджені на рівні NUTS II

протягом чотирьох років з моменту набрання чинності цією Угодою

Висновок

- Україна повинна буде реалізувати амбітні реформи, що стосуються використання державної допомоги та політики державної допомоги
- УА ЄС-Україна передбачає перехідні періоди, які треба ефективно використати для підготовки застосування правил ЄС щодо надання державної допомоги в Україні
- Україна вже вжила кроки:
  - Ухвалення Закону України про державну допомогу суб'єктам господарювання 1 липня 2014 р.
  - Готується створення SGUA Департаменту державної